

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok... .. 8.— kor. Na pol roka 4.— « <i>Jednotlivé číslo 16 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOS, krajský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský prälát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	--	---

Vyzvanie.

Už aj predtým, nadovšetko ale v tomto roku, tak prudkým spôsobom a natoľko zdvihly sa ceny papieru, tlačiarne, vydavateľstva a všetkého, že jednostajne a veľmi veľké peniaze musíme doplácať na tieto noviny. Keby sme to boli vedeli, že všetko toto bude nasledovať, cenú novin boli by sme zdihli už na konci minulého roku. Čo sme vtedy neurobili, to sme včul prinútení urobiť, keď totižto cenu týchto novin počnúc od 1. júla b. r. so 4 korún s týmto na 8 korún dvíhame, a síce tak, že kto si žiada, aby mu jeho noviny do konca roku chodily, nech je tak dobrý vyplatenú jeho predplatnú cenu do 1. júla na 8 korún doplní' a bezodkladne nám pošle', bo keď by to neurobil, jeho noviny by sme mu len dotiaľ mohli posielat', pokiaľ vyplatený jeho predplatok zodpovie prítomne vyhlásenej predplatnej cene 8 korún.

Mnoho je ale takých, čo koncom minulého roku alebo začiatkom tohoto roku poslali nám síce peniaze, to ale bola dlžoba na minulý rok. Týchto úctive prosíme, nech sú tak dobrí, ich poostalosť a na bežiaci rok ako predplatok bezodkladne pošleť nám 8 korún, bo keď to neurobia, ich noviny počnúc od 1. júla b. r. na každý pád zastavíme, pretože kto sa s týmito veciami nezaobrá, ani pochopu nemôže mať o tom, ak hrozne mnoho peňazi stojí v tomto čase zhotovenie a vydávanie novin.

So srdečným pozdravom

v Budapešti, 12. júna 1918.

Ján Molnár v. r.,
pápežský prälát, vydavateľ novin.

Židia sa už nezmetia do ich kože.

Židovstvu ako by Boh rozum bol vzal.

Pod svetovou vojnou židovskí kupci, liferanti, fabrikanti, bankári, kapitalisti, árendáši, predtým otrhaní agenti, kšeftárski sprostredkovatelia prišli ku neslýchanému bohatstvu. Rozkošné miestnosti zábaviek, divadlá, kaviarne, kúpele preplnené sú rýchlo zbohatnutými židmi. Ani slova by sme o tom nespomenuli, keby si tieto ich nápadne veľké bohatstvá statočnou prácou boli zadovážili. Kto ale číta zprávy polície a právoplatné výroky

sudcov, ten musí uznať, že máme pravdu, keď tvrdíme, že všetkých počas vojny dokázaných válečných výstupkov a zločinov, 80% ov spáchali židia. Nejdeme tým povedať, že za tie zločiny zodpovední sú židia, ktorí sú známi ako statoční, solidní a po ľudsky zmýšľajúci, čudujeme sa ale, že ačpráve sú v menšine, prečo nevystúpia proti tým židovským zločincovi? Keď daktorého kresťana poškrvni válečné lakomstvo, židovské noviny to hneď nesmierne rozduchajú, proti židovským lotrom ale nezdvihol ešte slova ani jeden rabín, ba ani jeden od vojenskej služby oslobodený židovský havkáč slobodno-

murárskych alebo sociáldemokratických židovských novin. — Keď o pustnutí kresťanskej mládeže a o zločinstvách židovstva, páchaných za frontom mohutné slovo zdvihol a pravdu napísal stolnobelohradský biskup dr. Ottokár Prohászka, všetky židovské noviny naraz začaly písať: «Veď ten Prohászka neni taký múdry človek, za akého sme ho prvej držaly.» Ba čo viac, najhnusnejším spôsobom začaly mu grobiániť. Dľa ich mienky katolícky biskup je hneď «špinavej huby», keď o židovstve píše alebo hovorí pravdu a kresťanský ľud bráni proti židovskému socializmu.

Židovské noviny slobodných murárov, ako aj noviny židovských vodcov zaslepených červených sociáldemokratov tak ďaleko šly už v ich bezočivej nestydatosti, že sa najnovšie opovážily písať:

biskup Prohászka rozvinul zástavu najpodlejšieho a najpotupnejšieho antisemitizmu.

To si teda zaslúžil osvietený pán biskup stolnobelohradský preto, že sa zaujal za kresťanskú mládež a že sa opovážil pravdu písať o židovských zločinstvách, páchaných za frontom.

Z tej príčiny vznikol hrozný gezeres nielen v kruhoch židovských slobodných murárov a medzi židovskými vodcami červených sociáldemokratov, lež ešte aj v širokých vrstvách židovstva po celom Uhorsku. Preto aj židáci, aby sa vypomstili, veľkú deputáciu poslali ku Balthazarovi, ev. ref. superintendentovi do Debrecína a znakom uznania za to, že on Mojšlov a sociáldemokratických Kubov ináč miluje ako Prohászka, darovali mu 25.000 korún. Túto judášsku mzdu ani jeden osvedčený kresťan nejde závideť kalvinom. Kresťanstvo a židovstvo sú oheň a voda. Židovskými peniazmi vydržiavané semenšte, na ktorý cieľ pomstiví židáci dali ich päťadvadsať tisíc korún a kalvínsky superintendent, ktorý žije a mrie za židovstvo, nie sú natoľko smiešny ako smutný objav. Debrecínsky kalvínsky superintendent len z hlbokej nenávisti proti «papistom»-katolíkom stal sa židovským «šábesgojom». Prohászka ale, pri pohľade na nesmierne šalbiarstva židov, mohutné slovo zdvihol k obrane mládeže a kresťanského ľudu. I sami zdravého smýšľania protestanti musia uznať, že Prohászka má pravdu.

Židovstvo ale začína sa čohosi obávať. Aspoň na to poukazuje to veľké židovské shromaždenie, ktoré minule Pavel Farkas (predtým Wolffner), chýrny mungó v Budapešti vydržiaval a v ktorom preto ostro napadol židov, že upáda do hriechov kresťanstva a že hromadne opúšťa svoju vieru. Dľa jeho mienky tí, čo sa dajú pokrstiť, preto opúšťajú ich vieru, bo cítia, že po vojne ľahko vzbĺknu pohyby antisemitizmu.

Pavel Farkas (Wolffner), ako iní židia, nie konfesionálny pomer kriminálnej štatistiky predniesol jeho poslucháčstvu, lež za podliakov, vlastizracom rovných, vyhlásil všetkých, čo opovážia sa prijať vieru Kristovu.

Medzitým neminie ani jedného dňa, čo by niekoľko sto židov neodsúdili pre zdražovateľstvo, pašovanie a

falšovanie tovaru. U špinavých haličských židov, čo sa skrývajú v Budapešti, neraz najdu aj státisíc korún...

Zúriacu hroznú biedu, drahotu, úzeru, hlad a nedostatok odeve z najväčšej čiastky zapríčiňujú židia. Na frontoch zločinstva sú oni najväčší hrdinovia.

V tom istom čase ale o sriadení «pohlavkujúcich výborov» nestydia sa písať od vojenskej služby oslobodení židovskí skribleri a pohlavkovať chcú každého, čo v Uhorsku opováži sa hovoriť a písať o kresťanskom nazívaní, o mravnosti a budúcnosti kresťanskej.

Statoční židia nech si dajú dobrý pozer, aby pre zpuslté smeti tie židovské, následkom ich zločinov válečných, celé židovstvo nezbúrilo proti sebe hnev rozhorčeného ľudu.

Spôsob a možnosť pokojného nazívania s druhými spoluobčanmi, židovstvo nech nehľadá v nesmiernych majetkoch a bohatstvách, lež v statočnej občianskej práci. Nech pracujú, potia sa, statočne trpia aj oni, ako kresťanský ľud, vtedy pokoj bude panovať po celej krajine, keď ale celé Uhorsko strčíť chcú do vačkov a pri tom ešte aj kresťanstvu opovedajú vojnu, vtedy proti sebe vyvolajú také boje — ktorých následky pre nich môžu byť veľmi osudné.

Z krajinského zákonodarstva.

O válečných millionoch.

V zasadnutí krajinských vyslancov vydržiavanom 21. júna, za súhlasu a hlbokoj pozornosti všetkých politických stránok o válečných millionároch a o zhabaní ich válečného zisku nasledovnú reč povedal krajinský vyslanec Kresťanskej Sociálnej Ludovej strany

Karol Huszár:

Ctená Snemovňa! Spomenúť idem otázku válečných liferantov a válečných millionárov v štvrtom roku svetovej vojny, keď stojíme pred vypustením novej štátnej válečnej požičky: keď na štát s každým dňom uvažujú sa nové viacej sto millionov obnášajúce výdavky, raz už zcela úprimne a otvorene treba hovoriť o spoločenských, hospodárskych povinnostiach tých ľudí, ktorých majetok na frontoch bojujúci vojaci nielen oratovali vo vojne, lež ktorí konjunktúry vojny aj k tomu vedeli využitkovať, že nejestvujúcu, alebo malichernú, alebo strednú ich majetnosť v neslýchanú mieru vedeli zvýšiť. Aby som každému neporozumeniu vyhnuť, osvedčujem sa, že ja v úctivosti držím každú statočnú prácu a každý bezúhonný podnik.

Ctená Snemovňa! Nesmieme naše oči nad tým zažmúriť, že ako vypukla vojna, každého v krajine preniknul duch nacionálnej obetivosti. Zblknutie nacionálnej obetivosti a nacionálnej solidarity ale len skoro zhubila válečná konjunktúra. Hneď začiatkom vojny sme videli, že tí polbohovia, ktorí v zimných karpátskych bitkách krváčali, dostali papierové bakanče, chodili v kabátoch z falšovaného súkna a zamrzli. Sám som videl, že pre armádu prevzali pokrovce, ktoré byly

z barchetu a aj päťšesť ich museli sošif, aby z nich spravili jeden pokrovec. Čuli sme, čo všetko stalo sa pri lifrovaní lichvy a že miesto konservov pieskom naplnené skatule dostávali v najkrvavejších bojovných čiarach nachodiaci sa hrdinovia.

Vyzieračská vynáleznosť válečných beľárov rovným krokom stúpala, ba predbiehala, snemovne, zákonodarstva a patričných vrchností nariadenia, ktoré vydané boli ku pokutovaniu válečných lotrov. *Na zdražovateľov vymerané lavné, do smiechu nízke pokuty zapríčinily, že v tejto vojne nastal mohly také smutné pomery.* (Tak je!) Keď dnes slúžka chce si kúpiť jednu špulku everán, musí za ňu toľko platiť, čo si cez jeden mesiac vyslúži a keď si chce kúpiť jeden pár topánok, musí za ne slúžiť cez tri mesiace. Nejdem spomínať fix platu úradníkov a iné malé existencie, myslím ale, že konečne už raz veľmi by bolo potrebné, *aby vláda pevnou rukou siahla do tohto osieho hniezda.* (Tak je!) Veď človek už naozaj nevie, čo má robiť, či sa má smiať alebo hnevať, keď vidí, že najväčších zdražovateľov na 50, 100, 500, 800 korún pokutujú vtedy, keď zarobili státisíce, ba milióny. (Tak je!)

Elemér Jakabffy: Pokutovanie ale nebýva prevedené následkom Vázsonyho nariadenia.

Karol Huszár: Keď aj prípadne pri väčšej veci nadabia na Zeidla alebo iného tomuto podobného, vtedy ako by z posmechu, odsúdia ho na päť dní zavretia a 200—300 korún peňažnej pokuty, čo vôbec nezadržuje takýchto ľudí, aby nepáchali viac podobné zločinstvá. Taký človek, čo mal svedomie s vyzieraním svojho blízkeho zarobiť si tisíce, nič si z toho nerobí, keď ho na päť dní zavrú, ba za 100.000 korún bez hanby hotový je presedeť aj za dlhší čas.

Omnoho väčšími pokutami, prísny areštom a omnoho väčšími peňažitými pokutami treba trestať, keď sa stávajú takéto zdražovania. (Hnutie.)

Viktor Molnár: Zdražovateľom treba zhabať ich majetok.

Karol Huszár: Navrhujem, aby Snemovňa naložila vláde, *nech všetky tie zákonné nariadenia, ktoré sa vzťahujú na zdražovanie ceny, zprísni drakovským spôsobom, vystúpi proti nim s najväčšou ostrosťou; nech zdražovanie nepovažuje za obecný výstupok, lež za prehrešenie sa proti válečnému záujmu, bo utlačenie zdražovania cien a páchania úžery je opravde válečný záujem.* (Dokonč. nasl.)

Snemovňa krajinských vyslancov po prijatí zákonného návrhu o indemnité v útorok, 24. júna začala pojednávať návrh zákona o volebnom práve a v pojednávaniach tohoto návrhu pokračovala cez celý týždeň.

Snemovňa veľmožov návrh zákona o indemnité pojednávala a prijala v zasadnutí vydržiavanom 27. júna.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan», ktorý už cez päťadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužilo bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Offensíva proti Taliansku.

Úradná zpráva o započatí offensívy.

Z novinárskeho tlačového válečného stánu o prvom dni našej offensívy proti Taliansku oznámili:

V sobotu, 15. júna ráno po viac hodín trvajúcej mocnej delostreleckej príprave započala sa talianskou tlačou viditeľnou nervositou ustavične oznamovaná, so strany talianskeho vojenského vodcovstva zaiste práve takou napnutosťou očakávaná rakúsko-uhorská offensíva na celom juhozápadnom fronte. Od ústia Piavy po Ortler, na území lagún a na viniciami pokrytej roviny práve tak, ako na vrchovatom území a v zónach večitého ľadu naše čaty na mnohých miestach vtrhly do nepriateľských pozícií a v rozhorčenom zápase nepriateľovi vyrvaly jednu zákopu za druhou.

Ačkoľvek rieka Piave následkom posledných lejakov sa silne rozvodnila a stala sa vyše kilometra širokou, čaty generálplukovníka baróna Wurma a arcikniežata Jozefa na viac miestach vynútily priechod pod ochranou výtečne účinkujúceho delostrelectva. Čaty generálplukovníka Wurma na širokom fronte usalašily sa na západnom brehu Piavy, čaty arcikniežata Jozefa ale prekvapujúcim nárazom dostaly do svojej moci veľkú časť výšin dlhého hrebeňa Montella, ktoré panujú nad údoliami. Energická práca technických čiat spolu so silnou palbou spojených batterií umožnila našej pechote priechod, tak že sme docielili výsledok.

Nepriateľ ani na tyrolskom vrchovom fronte nevedel odporovať nášmu prvému energickému nárazu. Napriek rozhorčeným protiútokom Talianov, Francúzov a Angličanov nepriateľ nevedel všade odporovať nášmu nárazu, tak že na východnej časti planiny Sedem obcí získali sme vyše dvoch kilometrov územia. Ďalšie protiútoky spojených nepriateľov zmarily sa na nepoklätiteľnom odpore obrancov, 16.000 zajatých a vyše 50 ukoristených kanónov ukazuje konečný výsledok prvého dňa bitky.

Druhý deň. Z c. a kráľ. tlačového stánu oznámili:

Úspechy, ktoré priniesol prvý deň offensívy na talianskom bojišti, druhý deň naše čaty napriek silnému odporu nepriateľa a zlému počasiu zčiasťky posilnily, zčiasťky nezmenene podržaly. Na západnom brehu Piavy počnúc od panujúcich výšin Montella až po morské pobrežie boli rozhorčené boje, v ktorých sa nám dostaly do ruky novšie nepriateľské územia, ktoré naše dosavadne úspechy lepšie zabezpečujú. Na území Montella získané priestory, taktiež zaujatie San Dona a Capo Sile sú prvým ovocím udalostí. Nič nedokazuje lepšie silu nášho útoku a zmätok nepriateľa ako to, že pri Fagare patrola jedného pešieho pluku zajala 700 mužov a 9 dôstojníkov. Aj v druhý deň offensívy pevne nám ostaly v rukách zdary, ktoré sme docielili na oboch brehoch Brenty. Nepriateľ z toho skalnatého územia nevedel nám vyrvať ani len na piad pôdy. Tieto skalnaté územia bránia naše alpské čaty.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Udalosti svetovej vojny.

Talianске bojište. V tom čase, čo následkom štrajku sociáldemokratov krajina cez šesť dní bola bez novín a obecnstvu nebolo možno žiadne chýry podať o tom, čo sa vo svete robí, práve talianske bojište bolo dejišťom veľkej udalosti. Ako známo, naše uhorsko-rakúske čaty s veľkým úspechom začaly novú offensívu proti Talianom a po opätnej porážke nepriateľa prešli cez riekú Piavu. V talianskych vrchoch ale obyčajne v mesiaci júni bývajú cez viacej dní trvajúce veľké búrky a lejaky, ako z pretrhnutia oblakov, následkom čoho ináč nie veľmi široká rieká Piave rozvodnila sa na viacej kilometrov, zaplavila celé okolie, strhla a zničila na nej nachodiacie sa naše pontonové mosty. Za takých okolností naše hrdinské čaty, čo cez riekú prešli, vystavené boli nebezpečeniu, že ich nepriateľ obkolesí alebo že padnú v obeť hladu, ponevác cez rozvodnenú riekú bez mostov nebolo možno ani potravu ich zapatriť. Válečné veliteľstvo preto na tejto čiastke bojišta nariadilo cúvnutie, ktoré 23. a 24. júna bolo prevedené. Válečné veliteľstvo vždy zcela otvorené podáva zprávy o všetkom, čo sa na bojišťach udáva. Podobne robí to aj o najnovšej offensíve proti Talianom. Na základe úradných zpráw válečného veliteľstva ministerpredseda dr. Alexander Wekerle v zasadnutí snemovne krajinských vyslancov v piatok 28. júna vydržiavanom účtoval o cieľoch a výsledku najnovšej offensívy talianskej.

Cieľom tejto offensívy bolo Talianov prekaziť v tom, aby ich čaty v značnom počte na pomoc poslali Francúzom a Angličanom na západné bojište. Tento cieľ sme dosiahli a pomohli sme našim spojencom Nemcom. Pozdĺž Piavy ale naša offensíva nemohla sa vyvinúť s prajným úspechom, bo prúd rozvodnenej riekvy vzal naše válečné mosty, následkom čoho našim na protívnej strane riekvy hrdinsky bojujúcim čatám len s najväčšími ťažkosťami mohli sme dovážať muníciu a potravu a aby sme ich zachránili, museli sme ich stiahnuť. Pri tomto našom cúvnutí a počas celej novšej offensívy *zajali nám dvanásttisíc ľudí, v zomretých, ranených a chorých utratili sma do stotisíc.*

Túto zprávu ministrapredseda o našich ztratách pri Piave hlavné válečné veliteľstvo doplnilo tým, že hlavné veliteľstvo armády po telefone len toľko sdelilo uhorskej vláde, že naše ztraty nateraz menšie byly, ako v desiatej a jedenástej bitke pri Isonze, keď sme utratili 80.000—100.000 ľudí. Tieto menšie ztraty ako 80.000—100.000 ľudí vzťahujú sa nielen na front pri Piave a nielen na tých 70 (33 uhorských a 37 rakúskych) regimentov, ktoré ministerpredseda v jeho reči spomenul, lež na celú válečnú čiaru od Stilskeho priesmyku po Adriu a na čas od 15. do 20. júna. A ako to ministerpredseda v jeho reči povedal, v týchto ztratách obsahuje sa aj počet chorých, ktorých na juhozápadnom fronte každodenne je 2000—4000. Ohľadom na studené a daždivé počasie pod celou offensívou, ztraty v chorých možno udať na 20—25.000 hláv, čo keď odtiahneme

z celého počtu ztrát, presvedčíme sa, že naše ztraty v týchto bojoch neprevýšily normálnu mieru a že naše válečné veliteľstvo všetko možné vynaložilo na to, aby obeť znížilo na minimum.

Taliani ostatne veľmi draho museli zaplatiť ich zdánlivý úspech, ktorý v tejto offensíve len povodňam a lejakom ďakovať môžu. *Zajali sme im päťdesiattisíc ľudí, mrtvých, ranených a zmizlých utratili stotisíc bojovníkov.* Na východnom brehu Piavy pevne držíme naše posície, Taliani nevedia využitkovať výhody, ktoré im zlé počasie poskytlo. Na frontoch medzi vrchami neodolateľne držíme všetky posície, ktoré sme vo víťaznej offensíve našej vyrvali z rúk nepriateľa a na skalopevnej hrdinskosti uhorských čiat zlomia sa všetky útoky podlých zradcov Talianov.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Z Berlina 20. júna oznámili: Dľa telegramu novín «Frankfurter Zeitung» Tardieux, francúzsky vojenský splnomocnený v Newyorku, o ztratách Francúzov vo svetovej vojne vyslovil sa nasledovne: Francúzi od vypuknutia vojny v mrtvých ztratili 1,300.000 ľudí. Počet ranených a zmiznutých tiež toľko obnáša. Pri tom ešte asi tri milióny ľudí majú na bojišťach.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Berlin, 23. júna. (Úradne.) V mesiaci máji z loďného priestoru nepriateľského potopili sme súhrnom 614.000 reg. tún.

Takýmto spôsobom z nepriateľského loďného priestoru celého sveta od začiatku vojny z válečných príčin potopili sme 17,730.000 tún.

Zprávy zahraničné.

Ruského cára boľševici zavraždili.

Minulého týždňa prišli z Ruska chýry, že revolucionársky sociáldemokrati, boľševici zavraždili cára Mikuláša. Ruské noviny «Novaja Sizu» tento chýr potvrdzujú a udávajú, že zavraždenie cára je následkom sprisahania, ktorého cieľom bolo vyslobodenie cára a odvezenie do Švédska. Na čele tohoto sprisahania stál knieža Dolgorucki, ktorý podplatil všetkých členov gárdy ku strážii cára vyslanej. Jedon opilý sluha vyzradil sprisahanie, cár s jeho sestrou sedel už vo vozni, červení gárdisti cára zastrelili vo vozni.

18 miliardov lúpeže.

Berlin, 28. júna. Noviny «Lokalanzeiger» oznamujú z Báseľu: «Corriere della Sera» sdeľuje, že summu lúpeže pred revolúciou spáchanej v museumoch a súkromných palácoch odhadujú **na 18 miliardov rubľov.**

Amerických Poliakov, Čechov a Slovákov Wilson dá assentovať.

Hága, 23. júna. Dľa zprávy Hollands Niews Bureau präsident Wilson nariadil, aby v Amerike žijúci *Poliaci, Česi a Slováci assentovaní boli do ameríkanskej armády.*

Pruská volebná reforma.

Pruská snemovňa vyslancov v utorok, 11. júna vo štvrtom čítaní vybavila návrh o volebnom práve. Pri štvrtom čítaní predostrelí kompromisný návrh konservatívov, slobodných konservatívov a jednej časte národných liberálov. Minister vnútra vyhlásil, že kompromisné návrhy nemôžu odchyliť vládu od jej dosavadného stanoviska. V mene vlády vyhlásil, že vláda sa nemôže postaviť na stanovisko návrhov a preto pre vládu prijatie návrhov zdá sa vytvoreným. Snem prijal kompromisný návrh, aby oprávnenosť volebného práva bola učená závislou od bývania na jednom mieste za dva roky alebo od zdržovania sa v jednej obci. Za návrh hlasovalo 233, proti nemu 188 vyslancov. Potom 235 hlasmi proti 164 hlasom odmietli návrh menšinových strán, aby zpätuviedli návrh vlády o rovnakom volebnom práve. Potom 251 hlasmi proti 147 hlasom odmietli návrh národnej liberálnej strany, ktorý žiada dať náhradné hlasy všetkým tým, ktorí sa zúčastnili vojny alebo majú vlastnú domácnosť. Potom snem hlasoval o kompromisnom návrhu. Návrh, ktorý uvádza volebné právo s dvoma hlasmi, 255 hlasmi proti 154 hlasom prijali.

Smutná udalosť v strojovej dielni uh. štátnych železníc.

Štrajk robotníctva.

V strojovej dielni uh. štátnych železníc 20. júna odohrala sa polutovaniahodná udalosť, o ktorej priebehu v zasadnutí snemovne tohože dňa krajinský vyslanec gróf Michal Károlyi vyslovil sa v dlhej reči, na ktorú hneď odpovedal ministerpredseda Wekerle a minister obchodu Szterényi.

O tejto smutnej udalosti podávame nasledovnú stručnú zprávu: Gróf Michal Károlyi rozpovedal, že robotníci zamestnaní v lejárni dielne štátnych železníc pred niekoľko dňami žiadali polepšenie platu a pokiaľ ich žiadosť nebola splnená, zastavili prácu. Nato vyslaný bol jeden vojenský výbor, ktorého úlohou bolo prinútiť robotníkov, aby opäť prácu započali. Tento pokus sa nezdaril, štrajk ďalej trval. Vo štvrtok, 20. júna ráno jedna čiastka štrajkujúcich robotníkov hlásila sa u žandárskeho majóra Zsejunku, robotníci zas chceli predstúpiť s prosbou o polepšenie platu. Majór zbrannou mocou chcel rozohnať robotníkov. Niektorí už vtedy boli ranení. Keď sa o tomto dozvedeli robotníci, ktorí prácu nezastavili, shromaždili sa na dvore. Majór šiel k nim a vyzval ich, aby sa vrátili ku práci. Robotníci ho zahriakli, abeugovali a počuť bolo výkriky:

— Počas krviprelievania nepracujeme!

Na to majór bez ďalšieho vyzvania nariadil strieľať.

Žandári strelili a štyria mŕtví, päť ťažko ranených robotníkov kleslo na zem, sedemnásti boli ľahšie ranení. Robotníkov opanovalo veľké rozčulenie. A keď ich žiadosti ponosný výbor odmrštil, vyriekli štrajk a s ponosou

obrátili sa na ministra obchodu Jozefa Szterényiho. Následkom tejto polutovania hodnej udalosti bolo, že už v piatok vo viacerých dielnach zastavili prácu.

Odpoveď ministrapredseda.

Ministerpredseda Alexander Wekerle hneď odpovedal na reč grófa Károlyiho. Vyslovil svoje hlboké polutovanie nad smutnou udalosťou, že žandári v záujme zabezpečenia verejného poriadku a pokoja prinútení boli použiť zbraň a viacerí boli ranení, ba aj o život prišli.

Potom prečítal zprávu žandarmerie a kráľovského fiškála o tejto udalosti. Dľa podanej zprávy robotníci štátnych železníc vriadení sú už od dvoch rokov do landšturmového bataillona a že štrajky boli na dennom poriadku, 18. júna prišiel do dielne plukovník Daminger a vyhlásil deputácii robotníkov, že sa on do platových otázok nemieša, ale od robotníkov, čo od landšturmistov žiada, aby prácu naskutku započali. Toto vyhlásenie zopakoval plukovník Daminger pred všetkými robotníkmi. V lejárni zamestnaní pomocní robotníci vyriekli štrajk. Vo štvrtok ráno štrajkujúci robotník Franc Zavady pohrozil sa jednomu pracujúcemu robotníkovi, načo vojenský veliteľ predvolal Zavadyho na výsluch. So Zavadam šlo štyristo robotníkov lejárne pred budovu vojenského kommanda, chcúc mravný nátlak robiť na žandárskeho majóra Zsejunku. Tento vyzval robotníkov, aby sa vzdialili a keď títo nechceli poslúchnuť, dal ich žandarmi rozohnať.

O štvrt hodinu neskôr vytiahli všetci robotníci, na čo majór šiel medzi nich a upozornil ich na nebezpečné následky. Žandári pokúsili sa rozohnať robotníkov bez použitia zbrane, na čo robotníci začali hádzať kusy železa. Viac žandárov bolo ranené, aj majóra ranili na hlavu. Nato majór dal strieľať. Žandári strelili na tých, ktorí ich napadli a kusy železa do nich hádzali. Následkom strelby zomreli hneď na mieste traja robotníci, a síce 31-ročný Alexander Mira, 38-ročný Georg Fácán a Štefan Tóth. Jedon robotník zomrel, keď ho viezli do nemocnice, 19 robotníkov bolo ranené, týchto opatrujú v nemocniciach.

Po tejto udalosti robotníci vytiahli z dielne a cez Barosovu-ulicu pospiechali ku snemovni. Robotníci susednej Ganzovej fabriky nechali prácu, vtrhli do dielne štátnych železníc a v kancelárii kazili čo popadli. Z počiatku sme mysleli, že tento pohyb je osihotený, ale na poludnie sa robotníci kovolejárne postavili na iné stanovisko a pravdepodobne zastavená bude práca vo viacerých dielnach. Ministerpredseda je toho náhladu, že niet reči len o jednoduchom štrajku, lež o organizovanom robotníckom pohybe, ktorý sa rozprestiera na celé hlavné mesto, ba obáva sa, že sa tieto pohyby aj ďalej rozšíria. Za toto zodpovedných činí podnikovateľov, ktorí nespokojnosť rozširujú a vyhlasuje, že oproti robotníkom bude sa chovať aj nabadúce šetrne a dobroprajne, a splní všetky ich oprávnené žiadosti, jestli robotníci pokojne stanú si do práce.

Minister obchodu Jozef Szterényi ohradzuje sa proti tomu, že by bol proti robotníkom tvrdý a neludský. Vláda na srdci nosí záležitosť robotníkov štátnych železníc, práve pred mesiacom o ročných 37 millionov povýšila mzdu, toto len neni tvrdým a neludským držaním sa? Ponosný výbor pohľadá sa na robotníkov dielne štátnych železníc na stroje. Požiadavku robotníkov tejto dielne o povýšenie mzdy ponosný výbor jednohlasne odmietol. Štrajk práve tak, ako vytvorenie robotníkov je dnes zločinom, dielne stoja pod vojenskou správou a práve preto postavili ponosné výbory, aby práva robotníkov boli obhájené. Dosiaľ robotníci uzavretia ponosného výboru aj prijali, len teraz nie. Na to vypovedali štrajk. Že jeho, Szterényiho, nakoľko nenávidia robotníci, dokazuje i to, že ačkoľvek táto záležitosť nepatrí k nemu, jeho požiadali o sprostredkovanie s tým, že dôverujú v ňom. Nato vyhlásil, že zakročí, keď najprv robotníci začnú pracovať. Toto vodcovia aj slúbili, načo on u finančného ministra vyprostredkoval polepšenie mzdy. A štrajk predsa vypukol. Bohužiaľ, terajší prípad neni samotný. V Petrozsényi ku pr., keď vojenský veliteľ upozornil jedného robotníka na jeho povinnosť, robotník sa veliteľovi pohrozil, že tak urobí s ním, ako sa to v Pätkostoloch stalo. Nato patričného robotníka zatkli a vypukol štrajk. Minister Jozef Szterényi s poľutovaním oznámil, že aj železnice, pošta a telegraf sú podkopané. Minister je dobroprajný naproti robotníkom, ale v ktorom okamihu sa buričia dotknú železnice, pošty a telegrafu, neúprosne ich potlačí. Toto poznamenáva na reč grófa Károlyiho.

Obyvateľstvo hlavného mesta len to čakalo, ako sa bude robotníctvo držať. V pondelok, 24. júna, v utorok a v stredu zvláštnějších udalostí sa nestalo. Štrajk sa nešíril, ani neklesol. V pondelok na hlavnom policajnom kapitanáte bola veľká porada, ktorej predsedal hlavný kapitán dr. Sándor. Na porade zúčastnili sa: minister pravosúdia Tóry, budapeštiansky vojenský veliteľ generál Bogáth, veliteľ budapeštianskeho honvédskeho okresu podmaršall Lukacich, štátni sekretári ministerstva vnútra, pravosúdia, obchodu a iní. Na porade uzavreli, že od prísnejších poriadkov odhliadnu ešte aj v utorok a stredu, keď ale robotníci ani tieto dni neprestali štrajkovať, uzavreli, že hlavný policajný kapitán vyzve štrajkujúcich ku lepšiemu nahliadnutiu.

Vo štvrtok ráno na uliciach budapeštianskych vyšiel biely plakát, v ktorom hlavný policajný kapitán dr. Sándor poukázal na to, že robotník, ktorý v ťažkých časoch zastaví prácu, napomáha len záujmy nepriateľa a dopúšťa sa vlastizrady. Odvolávajú sa na vlastenecké a triezve nahliadnutie robotníctva, vyzval všetkých robotníkov, ktorí vojenským rozkazom ešte neboli k tomu prinútení, aby bez meškania započali prácu, bo ďalší štrajk môže mať vážne následky.

Biely plakát mal účinok. Robotníci nahliadli, že marne štrajkujú. Vláda s vodcami robotníkov nepustila sa do vyjednávania, snem začal pojednávať volebnú reformu, naproti tomu ďalší štrajk hrozil porobením čo

najprísnejších poriadkov. Večer potom vodcovia robotníkov vydali proklamáciu o zastavení štrajku.

Proklamácia hovorí, že robotníci splnenie žiadaných požiadavok nemohli vydobíť, že v tomto položení a v tomto okamihu už ani ďalší boj nemôže priniesť výsledku, môže zvýšiť len počet obetí a môže zlomiť silu robotníctva. Vyzýva teda robotníctvo, aby sa vrátilo ku práci, čo však neznamená, že sa robotníci zriekli svojich požiadaviek.

Popoludní dôvernici tlačiarov uzavreli, že začnú znova pracovať a v jednotlivých tlačiarňach práca vo večerných hodinách sa aj započala. V smysle proklamácie vodcovstva robotníkov v piatok ráno práca sa všade riadne započala.

Hromadný štrajk na poli priemyslu zapríčinil veľké škody, obecnstvu mnoho neprijemností, ale treba uznať, že od počiatku až do konca mal tichý priebeh, poriadok nikde nebol narušený.

CHYRNÍK.

Jeho veličenstvo kráľ na talianskom fronte. Minulého týždňa jeho veličenstvo kráľ cez viacej dní zdržoval sa na talianskom bojišti, kde navštívil všetky bojujúce čaty. Na ceste po bojišti odprevádzal ho maršall arciknieža Fridrich a náčelník generálneho štábu barón Arz.

Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska dr. Ján Csernoch v IX. jeho cirkevnom liste v záujme upisovania ôsmej rentovej válečnej štátnej požičky nariadil nasledovne: «Nariaďujem, aby správcovia cirkevných pokladníc z majetku ich pečiam sverených pokladníc, fondov a základín toľko značili, koľko len možno. Ku tomu nech čím skorej od cirkevnej hlavnej vrchnosti vyžiadajú si povolenie. Svojich veriacich s kazateľnic a za každej zavdanej príležitosti nech napomínajú ku upisovaniu; nech ich upozorňujú zvlášte na tie výhody, aké terajšia požička skrze to poskytuje, že z príležitosti postupného odzbrojenia, pri prepustení ku zadováženiu rôznych článkov a predmetov válečného vystrojenia, obecnstvo platiace obligáciami štátnej požičky, účastné bude prednosti. Najvyššej vrchnosti mojej podriadené sily učiteľské nech zarovnak horlive spolupúčinkujú pri upisovaní štátnej požičky.»

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia, osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy v svojom ôsmom obežnom liste vyzýva svojich kňazov a učiteľov, aby napomáhali zdar značenia ôsmej uhorskej válečnej požičky. Nariaďuje, aby farári a administrátori z kostolných peňazí, z omšových a iných fundácií značili toľko, koľko len možno a aby k upisovaniu povzbudzovali aj veriacich s kazateľnic a všetkým prihodným spôsobom. — Podhradský kaplán Jozef Klinovsky a veľkobobrovský kaplán Eugen Szikora povolani sú k vojenskej kňazskej službe. — Osvietený pán biskup dr. Alexander Párvy na uhorský kostol pokoja obetoval 1000 korún. — Na podporu katolíckych poslucháčov university prepoš-

kanonik dr. Anton Kurimszky obetoval 300 a vlašský dekan-farár dr. Pavel Dolyák 200 korún.

Budapešiansky Katolícky Delnícky Kruh pre slovenských veriacich dňa 7. júla usporiada púť na milostné miesto Mária Štain. V nedeľu ráno o 6. hodine v Jozefovskom farskom kostole bude sv. omša za pútnikov a po skončení svätej omši pohnú sa pútnici v mene Božom na milostné miesto Mária Štain. Na milostnom mieste bude veľká sv. omša so slovenským spevom za pútnikov; taktiež aj kázeň slovenská. Popoludní o 2. hod. pútnici začnú sa modliť sv. Ruženic a spievať litánie k úcte Blahoslavenej Panny Marie. Po skončení služieb Božích na milostnom mieste, vrátíme sa s processiou nazpät a dorazíme večer okolo 8. hodiny do chrámu Jozefovského. — Bratia a sestry v Kristu, zúčastnite sa v čím valnejšom počte na tejto slávnosti Marianskej. V páde nepriaznivého počasia slávnosť odbývať sa bude v nasledujúcu nedeľu. Vodcom púte bude známy duchovný, velebný p. dr. Pavel Zsiska. Riaditelia púte zo správy Katolíckeho Delníckeho Kruhu: Ján Krajčí a Jozef Machaj; modleník: Vincenc Jonec.

Novšie válečné vyznačenia narukovaných zamestnancov koš.-oderbergskej železnice. Pre hrdinské chovania sa pred nepriateľom minule vyznačení boli: Úradník Béla Vihar dostal vojenský záslužný kríž tretej triedy s válečnou ozdobou a so šablami; kontrolór Martin Bulla, úradníci Ján Erős, Ján Holl a E. Sárosy dostali najvyššie pochvalné uznanie (Signum laudis); kontrolór Béla Guhr dostal zlatý zásl. kríž s korunou na stužke medailly hrdinskosti; úradník Karol Megyesi dostal strieb. medailu hrdinskosti prvej triedy; Štefan Drubina železný záslužný kríž s korunou na stužke medailly hrdinskosti; strojnícky zámočník Georg Bizik striebornú medailu hrdinskosti prvej i druhej triedy a nemeckú striebornú válečnú záslužnú medailu; prezerač vozňov Franc Sedlaczek strieborný záslužný kríž s korunou na stužke medailly hrdinskosti; nádražný batožník Georg Sztach strieb. záslužný kríž na stužke medailly hrdinskosti a kotlový kováč Jozef Sztancel dostal bron-zovú medailu hrdinskosti.

Spišský rodák — plukovníkom. Jeho veličenstvo kráľ podplukovníka Aladára Bugscha vymenoval za plukovníka (obersta).

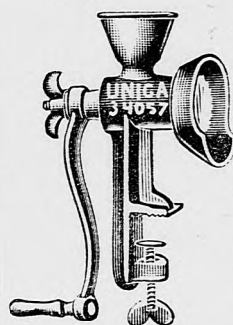
Nový hospodársky spolok vo Spiši. V Gelnici utvorili hospodársky spolok. Predsedom je J. Montznik, zápisníkom Samuel Fabriczy.

Zamestnanci koš.-oderbergskej železnice v mesiaci apríli pre rodiny svojich narukovaných súdruhov sossbierali 2150 korún.

Hrdinská smrť. Nadporučík a letúňsky dôstojník Zeno Reichelt, syn nebohého bývalého kézmarského lekárniko Leva Reichelta, 5. mája hrdinskou smrťou zomrel v povetrom boji na talianskom fronte v 21. roku života svojho.

Bukové listie pre fajčiarov. Minister peňažníctva nariadil sbieranie bukových listov, ktoré dobre nahradia dohán. Štátne lesné úrady lifrovaly dohánovým fabrikám už viac vagónov bukových listov a sbierajú ich aj ďalej usilovne. Nedostatok fajčiarov teda skoro prestane.

„UNICA“

jedinký, výborný, kávu, mak, orechy, korenie a cukor rýchlo mlejúci stroj. **Unica** známky rýchlo mlejúci stroj s lievikom násypu a výloku melyva z jedného kuša je uliaty a následkom zvláštnej jeho ústrojnosti rýchlo vypúšťa najľahšiu hmotu.

Király Aloiza následník,
Király Sándor

Budapest, VI., Felsőerdősor-utca 6. sz.

Dobré britvy a nástroje ku strihaniu vlasov

Ja britvy zo striebornej ocele K 7.—, 9.—, 11.—. Bezpečné nástroje k holeniu niklované K 7.—. «Perfect» nástroj k holeniu so 6 dvojitých rezu nožmi K 20, 23.—. Dvojitých rezu náhradné nože tucet za K 9.—, 9.50, 10.—. Ja stroj ku strihaniu vlasov K 18.—, 24.—, 28.—. Zámerna dovolená alebo vopredné zaslanie obnosu. Zasiela cis. a k dvorný zasielca **Ján Konrád**, vývozný a zasielajúci dom Brúx číslo 1819. (Čechy) Hlavný cenník z darma.

Pýtajte si

môj zdarma a franko zaslaný obrazkový cenník hodín, zlatých a strieborného tovaru, hu obných nástrojov atď. Prvá dieňa hodín Ján Konrád cis. a k. dvorný zasielca. Brúx 1. B. číslo 1819. Nickel alebo oceleové

hodinky armádne, radium dvojitých pokrývky hodinky, oceleového kovu alebo Gloria strieborne remontoar hodinky K 28—30. Nickel budičky K 41—45. Stenové hodiny 26—32. Zaruca 3 rokov. Zasielka s poštovou dobierkou. Žiadne risiko. Zámerna dovolená alebo navrátenie peňazí.

Bezkarotkyzasiela

Schäfer Miksa, I., Döbrenti tér 4. prvotriedne sandále s drevenými podrážkami za najlacnejšiu cenu. Prátenné domové topánky s linoleum podrážkami 14 K a vyššie. Papuče pre žencov 8 a 9.50 korún.

Lesný

strážca a lesný hájnik čo zložitú zkúšku, dľa možnosti hneď sa prijmu pre čítársku hora (v. dľa Nitry).

Strojového

šlosárstva učení sa prijme. Dostane bydlo a celé zapotrebenie. Franc Bolyai, Budapest, Török-utca 8.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj najdokonalejšie možno regulovať. Ľahkej práce schopnosť a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre lichvu s patent strunou strednej jakosti 11 korún 50 halierov, silnej doroby. Trovy doposlania a zaobalenia týkajú sa objednávateľa. A objednaní pri voprednom zaslaní peňazi alebo s poštovou dobierkou.

LENDVAI MÓR vývozný dom,
Budapest, VII., Kertész-utca 43.

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch**-a zákonom chránená

Skaboform-masť

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na príšku **K 3.—**, veľký tegel **K 5.—**, rodinná dávka **K 12.—** Adresa K objednávaniu:

Dr. E. Flesch-a

„Korona“ gyógyszertára, (Győr).

PEHY.

Ku odstráneniu pehov potrebujú všeliaké prostriedky. Všetky tieto prosriedky zasladajú sa na tej istej zásade, totižto aby pehy upotrebovaním týchto prostriedkov sta sa bledšími. Takéto upotrebovanie ale není v poriadku. Jestli pehy celkom chceme odstrániť, vtedy není dost na tom, aby pehy byly bledšie bo oni zastavením upotrebovania týchto prostriedkov znovu sa zjavíja. Preto tieto celkom treba zničít. Odstránenie pehov, flakov a pukov úp ne dosiatnuť možno jedine upotrebovaním prostriedku **Santo creme**. Tvár každodenne potrieme Santo cremom a potom umyjeme Santo Prachom. Pehy celkom zmiznú a miesto nich vidno peknú ružovobiele farbu kožu tváry. Táto creme zhotovuje sa oia úpravy dr. Hagera profesora university, je zákonom chránená, zcela neškodná a jedinký istotne účinkujúci prostriedok. **Cena 5 kor., poštou franco 5.95 kor.** Ku každej škatule pripojuje sa úprava upotrebovania a jedna škatulka práderu. Diskrétno rozposielanie, pri zaslaní obnosu v kolkoč, poštovou poukážkou alebo s poštovou dobierkou.

J. Kukla, Praha, Perlová-ulica 73.

V Budapešti k dostaniu v lekární **Ladislava Szold**
V., Báthory-utca 18.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dĺžky **LOREY VLASMI**, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prehnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraví treba.

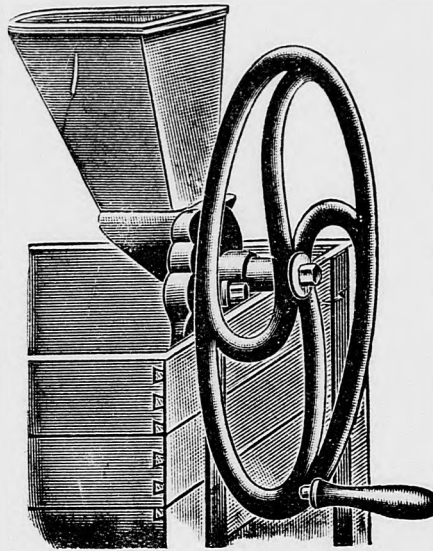
ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Prostriedok ku
rasteniu vlasov,

akého ešte nebolo. Behom krátkeho času narastú od neho bujné vlasy a prekazi výpadkanie vlasov, ochrání pred časným ošedivením, behom mesiaca skvelý výsledok. **Cena 10 a 15 K.** Poštové trovy **1.60 K.**

BOTAR C. REGINA. Budapest, Erzsébet-körut 34.

Zázračný ručný stroj ku šrotovaniu kukurice.

So šrotujúcim valcom k zameniu a k regulovaniu. **Cena počnúc od**

114.— korún

s kistiňou zdarma a franko zasielajú:

Henrik Faludi a Spoločník
velkokupei

Budapest, V., Akadémia-utca 1.

54 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosa.

Nikto nikdy nemal lepšej kosa, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

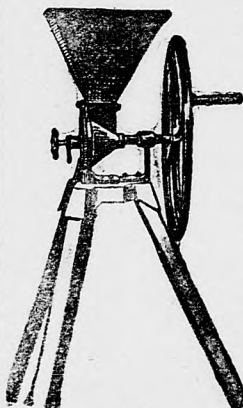
Neľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivého ostria zlatú kosu, za ktorú nás pežehnávať bude. Tieto kosa už od 54 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej **«Bazilika zlatej kosa»** s poštovou dobierkou:

65 70 75 80 85 90 95 100 110 cm.

Cena 7.60 7.80 8.— 8.20 8.40 8.60 8.80 9.30 9.90 Korún

Zvláštne pre sľubateľov kôsi! Pri kúpe každých 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov už my znášame poštové strovy! 1 kus diamant ocelového kladivka 2.80. 1 kus nosidla ocielky 1.30. 1 kus stroja ku klopaniu kosa 7.50. K odporúčaníu je čím skorej objednať si kosa, bo pozdejšie sotva budú k dostaniu. Obrázkový n:š cenník na žiadosť posielame zdarma. K dostaniu u: **Jozef Marosi a Syna Esztergom, 15.** číslo. 54-ročná osada na kosa a veľký obchodný dom.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu oštie alebo somleť môže Obrovskej schopnosti roboty.

Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveniu na stôl alebo postavec bez nôh **K 120**, menší k domá-cemu upotrebeniu **K 80.** Objednania prosíme na poštovej poukážke a zaslať treba aj

10.— K závdavok.

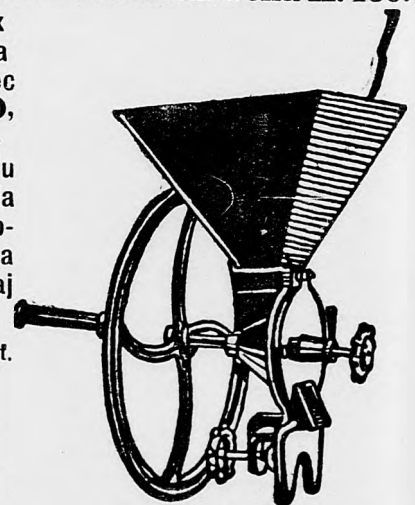
K odporúčaníu mlynky bezodkladne objednať.

Výlučná adresa objednávania:

PAVEL SOHR

Somogyzil 35.

fabričný sklad ocelového tovaru.

Železničnú stanicu objednávateľa treba udat.